

Frå
Bygdamøte i Indrefjorden
Gamle Romarheim-Urdal skulekrins
v/Helge Eidsheim (styreleiar i bygda
utvalet)
Romarheim 86
5994 VIKANES
Telefon 976 78 236

Til
Alver kommune

KOMMUNEPLAN FOR ALVER KOMMUNE

Uttale til planprogram for arealdelen, og konkrete framlegg til arealdisponering

25 personar møtte fram på bygdamøte på Romarheim fredag 9. september 2022 og drøfta om vi skulle sende høyringsfråsegn. Det vart semje om at vi skulle uttale oss med utgangspunkt i bygda si tidlegare høyringsuttale frå 9. juli 2017 til eksisterande kommuneplan, jamfør også uttalen vår til arealplanen frå 16- august 2019. Vår nye uttale oppdaterast til dagens situasjon, og vi tek med lokale tiltak som det var semje om på møtet. Vi skal også ta til orde mot den sentraliseringa av husbygging og detaljhandel og tenesteyting med meir, som det nye planprogrammet føreskriv. Signhild Dyrkolbotn reviderer uttalen og sender den til bygdeutvalsleiaren for vidare arbeid.

UTTALE:

1. Bygdeutvikling

Den sentraliseringa som planprogrammet legg opp til, er uakseptabel. Bygdene vert hindra i å utvikle seg, avdi programmet legg ned forbod mot aktivitet og bygging der.

Til dømes i kap. 4 «hovedtema» under «prinsipp for utvikling av sentera» står det at ny detaljhandel skal ligge innafor ei kommuneplan-definert «sentrumsutstrekning». Kommunen skal «hindre utflyting» av både det eine og det andre, til dømes husbygging, tenestetilbod, kontorarbeidsplassar og «funksjonar som er mykje besøkte av publikum», og altså detaljhandel. Heile tankegangen høyrer ikkje heime i eit demokratisk, fritt samfunn. Programmet må endrast.

Å satse på bystruktur og sentrumsutbygging er dessutan miljøfientleg og klimaskadeleg. Det er slett ikkje grønt og «berekraftig», slik innleiinga i planprogrammet seier at kommuneplanen til Alver skal vere. FN sitt berekraftsmål nr 11 fortel at vel halvparten av verdas befolkning bur i byar, medan byane står for 75 % av alle klimagassutslepp. Altså er det meir utslepp pr bybuar enn pr bygdebuar. Løysinga på klimakrisa er difor **ikkje** sentralisering, men desentralisering: Kortreist mat og andre produkt, lokalt varebyte og auka sjølvberging. Bygdeutvikling hjå oss vil bidra til løysinga.

2. Bustadbygging

Bygda ynskjer å få attende dei bustadtomtane (Vedlegg: kartutsnitt 1) som vart fjerna frå Romarheimsneset då Lindås kommune reviderte arealplanen hausten 2019.

Me er glade for at det er opna opp for tre nye bustadhus på Eikefjellet aust for Romarheim. Men arealet er så krevjande at det har plass til lite meir enn dei tre husa som alt er bygde der frå før. Arealet må utvidast for å få plass til nye tomtar. (Vedlegg: Kartutsnitt 2)

Andre område som vart nemnt som aktuelle for husbygging er i Botnabrekka (Vedlegg: Kartutsnitt 3) aust for tunet til Johannes Romarheim, på Husafjellet (Vedlegg: Kartutsnitt 4) og på Vikanes (Vedlegg: Kartutsnitt 6). Bygda ser positivt på dette.

Når det gjeld areal til bustadar på Vikanes er det naturleg å kommentera nokre av areala som er merka i vedlagt kart (vedlegg kartutsnitt 6).

Det er vel mest naturleg å fortetta på sjølve Vikanes, på eigedommane 219/10,11,19,1 og 2. Men her er nokre av areala eigd av grunneigarar som ikkje er spurt. Det kan også vera naturleg å sjå på utviding av bustadfeltet i Midtneset. Til slutt er det arealet i Hamneset over kommunalvegen. Eit fint område, som også kan nyttast.

Generelt er det veldig viktig å få på plass areal til bustadbygging på Vikanes. Det er ein føresetnad for at bygda har ei framtid. Vi håpar og trur at grunneigarar og kommune kjem til ei løysing der me får dette til.

Det må vere høve til spreidd bustadbygging i kommunen også i framtida.

Spreidd bustadbygging er miljøvenleg, og bør stimulerast.

Både einskildtomtar og små felt i bygdene og nær arbeidsplassar er positivt.

At våre unge kan få bygge seg nye hus, er ein føresetnad for fortsatt liv i våre bygder.

Spreidd busetnad er ein føresetnad for å oppretthalde landbruk, matproduksjon, for kortreist mat og for kortreist foredling av alle ressursane på bygda. Fram til no har Noreg kunna kjøpa det me ville frå utlandet, men det kan fort bli vanskelegare. Landbruket må oppretthaldast og styrkast. Det gjer òg landet vakkert.

Det er misforstått miljøvern å samle det meste av bustadbygginga rundt nokre få store senter.

Maten oppstår ikkje i butikkar! Veksten rundt senter er tvert i mot med på å auka trongen for

transport av både råvarer og ferdige produkt rundt i ring. Satsinga på senter gjev oss ein innanlands «Ulands-økonomi», der distrikta vert råstoffleverandørar og dermed «Uland», medan byar vert «Iland» og utplyndrarar. Folk vert umyndiggjort og framandgjort. Dei store

næringslivsaktørane og andre «storheiter» gjer som dei vil i sine store system, utan at småfolk kan påverke eller skape særleg mykje sjølv. I bygda vert småskalainitiativ framleis verdsett. Det er i tråd med eksisterande kommuneplan sitt mål om folkehelse og medverknad .

Personbiltransport vert stadig meir miljøvenleg, med el-bilar og snart totalt utsleppsfrie

hydrogen-bilar. Derimot vil tungtransport, særleg dei største båtane, framleis ha store utslepp og

tilhøyrande drivhuseffekt. Å skulde på personbilar og spreidd bustadbygging, er å rette bakar for

smed! Kvifor tør ingen å ta tak i dei som verkeleg er skuldige? Dei som får oss til å køyre jordkloda rundt, og fram og attende, med mat og råstoff og saker og ting? Løysinga på klimakrisa er auka sjølvberging og levande bygder. Ein levande Indrefjord er ein del av den store løysinga.

3. Omsorgsbustader og utleigebustader

Nye bustader i nærleiken av butikkar og servicesenter er attraktivt for mange. Ein omsorgsbustad på Ostereidet vil vere attraktivt også for mange av våre eldre og hjelpetrengande. Men nokre omsorgsbustader bør også byggast/leigast av kommunen i bygda. Sjølv om den kroppslige helsa sviktar, kan mange framleis vere ein ressurs og ein positiv, lyttande og forteljande person i sitt heimemiljø. Spesielt kan ein då ta vare på verdier som ligg i det å vere ein «storfamilie».

På tidlegare folkemøte har det kome fram ynskje om 4-6 omsorgsleiligheiter på Romarheim, 2 i Dyrkolbotn og 4 på Vikanes. Generelt vart hus med fleire leiligheiter etterlyste. Til dømes hus med 4-6 små utleige-einingar eller eigarseksjonar. Fleire godt vaksne personar på bygdamøtene sa at

dei kan tenkje seg ein slik leiligheit «i dag», slik at yngre folk kan flytte inn i dei store husa som dei no bur i, og ta vare på/driva eigedomane.

4. Næringsutvikling

Indrefjorden bør få dei beste ordningane for næringsutvikling, til dømes bygdeutviklingsmidlar og Innovasjon Norge-midlar. Vårt område liknar på Modalen og Masfjorden, og bør ha same vilkår. Indre Osterfjorden importerer arbeidskraft frå andre bygder. Det gjeld spesielt på Eikefetanlegga. Likevel har vi stor arbeidsløyse internt, og opplever stor fråflytting. Vi treng fleire arbeidsplassar og eit breiare spekter av inntektsgejvande aktivitet. Vidareforedling av jordbruksprodukt, skogsvirke, vasskraft (hydrogenproduksjon?) og dei andre ressursane bygda har, er særleg ynskjeleg å få til. Lokalt eigarskap og trygg eigedomsrett er godt grunnlag for langsiktig satsing og utbygging. For lokale folk er omsynet til neste generasjon og eiga bygd ofte vel så viktig som kortsiktig gevinst.

Konkret ynskje: Vi ynskjer eit næringsområde i nærleiken av Romarheimskrysset/Eikhovden (Vedlegg Kartutsnitt 5)

Døme på næringsaktivitet der: bensinstasjon, storkiosk, kvileplass for trailarar med rom for overnatting og frukost, lokale for småskala produksjon og handverk, utsal av geitost og andre gardsprodukt, og utleigerom for tenesteyting (frisør, konsulent-/advokatverksemd...)

Bygdamøtet håpar at sagbruka som er tilknyta gardsbruka på Romarheim kan utviklast vidare.

Det er ynskjeleg med ei vidare tilrettelegging for mottak av turistar og andre gjester, og tilbod til dei. Det er også ynskjeleg med ei vidare utbygging av Dyrkolbotn Fjellstove og leirskole. Der vert skuleelevar og andre gjestar inviterte til å bli kjende med natur og levemåte i bygda før og no. I Dyrkolbotn er det geitestøl, og mange besøker familien Skår sin gard på Romarheim, og lærer om produksjon av mjølk og kjøt, om landbruket og om bygda. Men meir aktivt jordbruk og husdyr heile året i Dyrkolbotn er ynskjeleg. Vidare utvikling av andre aktivitetstilbod, som planering av ein løype-trase for skigåing, ridesti og rullestol er også ynskjeleg.

Vi ynskjer eit «levande museum» i bygda. Gamal kunnskap knytta til naturalhushald held på å gå tapt. Vi ynskjer ein stad der gamle ting og reiskap vert plasserte i ein naturleg samanheng, og der folk får prøve gamle arbeidsteknikkar, gamaldags matlaging og oppleve korleis folk levde før. Elevar frå leirskulen har fått oppleve litt av dette. Eit liknande tilbod bør byggast ut i større målestokk og bli eit tilbod til alle. Dette bør gjerast så skikkeleg og seriøst at det vert ein arbeidsplass for nokon. Levandegjering av sanddrift, skogsdrift og vasskraft er spesielt aktuelt i Indrefjorden.

5. Tryggleik

To trafikksikringstiltak med veglys er særleg viktige i Indrefjorden:

- a) Veglys frå Leitet på Romarheim til E39. Denne bilvegen er smal og stummande mørk om vinteren, når den må brukast av vidaregåande elevar og andre som skal med buss.
- b) Veglys langs E39 på strekninga Vettle-Urdal til Vikanes. Steinsprang og isklumpar på ein smal veg med stor trafikk og ofte stor fart, gjer denne strekninga ofte svært farleg om vinteren.

6. Reguleringsplanar

Krav om reguleringsplan har stogga mange gode prosjekt, avdi utarbeiding av reguleringsplanar er særst kostbart og arbeidskrevande. I Lindås kommune sin arealdel av kommuneplanen er det teke inn fleire mindre prosjekt og stilt opp krav til desse, og på dette grunnlaget gjev arealdelen unntak

frå vanlege krav om reguleringsplan. Dette er klok politikk som gjer det mogleg å få gjennomført gode prosjekt for folk som ikkje kan skaffe ein ekstra million til reguleringsplan i tillegg til prosjektkostnadene. Vi ber om at Alver kommune vidarefører denne gode politikken i ny arealdel, og vurderer kritisk kor tid det skal stillast krav om full reguleringsplan. Krav i arealdelen om ein enkel utbyggingsplan må vere nok når det ikkje er mange interesser som skal samordnast.

7. Tenesteyting nær kunden

Me synest det er ille at fleire og fleire tenestefunksjonar forsvinn dess rikare Norge vert. Ikkje berre frå Indrefjorden, men også frå Ostereidet. Det er langt for oss å fylgje ungane til helsestasjon og tannlege i Knarvik. Før kunne elevar gå sjølv til tannlegen frå skulen. No må både born og foreldre ta seg fri lenge. Legesenteret på Ostereidet må oppretthaldast, og tannlegekontor og helsestasjon må tilbakeførast.

Ein del fagfolk ynskjer å tilhøyre eit stort, sosialt felleskap. Men å operere i flokk kan like gjerne vere til ulempe som til fordel for effektiviteten. Paradigmeskifte og nyoppdagingar opp gjennom historien er det oftast «einsame ulvar» som har stått for... I alle høve må det vere eit prinsipp at offentleg tenesteyting skal skje så nær kunden som praktisk råd. Tenesteytaren sine personlege preferansar må ikkje tillegkast større vekt enn den tenesta som skal utførast.

Dette handlar også om folk si verdigheit; - både eldre og yngre skal kunne hjelpa seg sjølv i størst mogleg grad, og helst sleppa å be om transport og annan hjelp for å få gjort naudsynte ærend.

Både helsetenester, røysteplass og dei fleste gudstenestene i Vike kyrkje forsvann utan debatt. Det må bli slutt på oversentraliseringa som skjer i det stille. Sentralisering er inga naturlov, tvert i mot. Vi etterlyser ein open og faktabasert debatt om «vedtekne sanningar» om stordriftsfordelar.

8. Felles møteplassar

Badestranda i Einevikja (Vedlegg: Kartusnitt 1) er viktig for bygda å behalde.

Det kom fram ynskje om tilrettelegging med benkar, bord, toalett og brygge til å stupe frå.

Det vart opplyst på møtet at nokre nausttomter er godkjende innmed fjellet aust for badestranda, men at dei ikkje kjem i konflikt. Det må passast på så heller ikkje ev. vegframføring øydelegg for badestranda.

Kaiområda rundt dei nedlagde butikkane på Vikanes og Romarheim er framleis viktige møteplassar med fellesfunksjonar som bygda treng å ha også i framtida. Vi må sikre at større fartøy kan legge til kai som tidlegare tider, ha «dampskipskai».

Bygda mista leikeplass for borna då skulen vart seld. Det er eit stort ønskje at det vert sett av både midlar og areal til dette. Grunneigarar er positive til dette.

9. Naust og hytter

Grunneigarane og andre som bur i bygda må sikrast tilgang til ressursane i sjøen som fiske og tang. Herunder høve til å byggja seg naust. Naustrekka i Romarheimsvågen kan utvidast sørvestover. Det finst to ferdig utplanerte tomtar til naust.(Vedlegg: Kartutsnitt 1)

Grunneigar i Stusdalen ønskjer tilrettelegging for hyttetomtar. (Kartutsnitt kjem i uttale frå grunneigar)

10. Demokratiet skal virke

På bygdamøtet kom det fram at fleire oppfattar politikarane i Alver som meir positive til utvikling i bygda vår enn administrasjonen sitt framlegg til planprogram.

Difor understrekar vi: Plan- og bygningslova legg vedtaksmyndet for kommuneplanar direkte på kommunestyret. Å bestemme innhaldet i planen kan ikkje delegerast, og makta kan ikkje forhandlast bort. Byvekstavtaler og andre avtaler er ugyldige og ulovlege om dei prøvar på å binde opp kommunestyret sin fridom til å bestemme kva som skal stå i framtidige kommuneplanar.

Statlege organ som vegvesen og statsforvaltar har ikkje instruksjonsmynde overfor kommunestyret. Staten sine tilsette byråkratar kan derimot komme med «innsigelsar» og lage forseinkingar for enkelte punkt i kommuneplanen, ved å klage til departementet. Men det er ikkje ein sakleg grunn til å endre meining. Det er ryddigare å la meiningsmotstandarar køyre klagesak.

«Statlege føringar» betyr at departementet forventar at visse omsyn vert vurdert, opp mot andre omsyn. Og fylkeskommunale transportplanar er ikkje overordna til kommuneplanar, tvert imot. Planprogrammet til Alver legg for stor vekt på statlege føringar, fylkeskommunale planar og truslar om innsigelsar. Rett ut sagt: Det er for servilt. Demokratiet skal virke, og dei folkevalde skal bestemme.

Vikanes, 13.09.22

Helge Eidsheim
leiar for styret i Bygdalaget